

VERSLAGEN EN KORTE BIJDRAGEN

PLANTENINVENTARISATIE WADDENEILANDEN na de Friese eilanden nu Texel

De beide Friese FLORON-coördinatoren, Jacob Koopman en Karst Meijer, hebben vijf jaar geleden het initiatief genomen om de vier Friese waddeneilanden te inventariseren. Dit is gebeurd in samenwerking met de Fryske Feriening foar Fjildbiology. In 1990 is met Ameland gestart. In de daarop volgende jaren zijn achtereenvolgens Vlieland, Schiermonnikoog en Terschelling bezocht. Per eiland verschijnt er een verslag van de waarnemingen. In het verslag staat bovendien het resultaat van de vergelijking van deze waarnemingen met de gegevens van de Atlas van de Nederlandse Flora. Ook wordt er in het verslag een lijst bijgehouden van de planten van alle eilanden per eiland. De verslagen van Ameland en Vlieland zijn al verschenen. Die van Schiermonnikoog staat op het punt uitgebracht te worden. Uiteindelijk gaan alle gegevens naar FLORON en worden ze in een landelijke databank opgenomen.

de inventarisatie

Het inventariseren vindt plaats in speciaal georganiseerde weekenden. Uitvalsbasis is een kampeerboerderij, volkshogeschool, enz. De kosten van zo'n weekend worden zo laag mogelijk gehouden. De meeste inventariseerders komen uit de gelederen van de FFF, maar ook landelijk is er veel belangstelling.

Het is natuurlijk schitterend te inventariseren op een waddeneiland en bijna onbelemmerd toegang te hebben tot de meest fantastische natuurgebieden. Dit laatste is mogelijk dankzij de verkregen vergunningen van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Sommige mensen doen al vanaf het begin mee, anderen betreuren het dat ze niet eerder meegedaan hebben. Daardoor hebben de weekenden gaandeweg een beetje het karakter gekregen van een reünie. Echter er moet wel 'gewerkt' worden! Vrijdag- en zaterdagavond wordt er kort instructie gegeven. Er wordt gewerkt in groepjes van ongeveer 3 personen. Op zaterdag en zondag inventariseert elk groepje zo mogelijk per dag 2 kilometer-blokken. Voor de meesten is dat haalbaar.

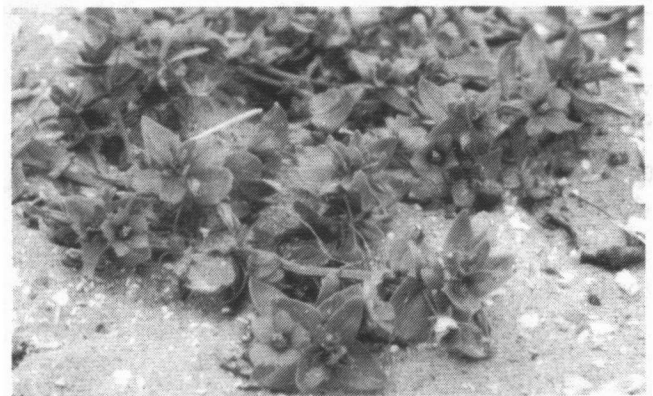
Toen vorig jaar de inventarisatie van de Friese waddeneilanden klaar was, rees het plan om ook de andere waddeneilanden onderhanden te nemen. Immers, deze eilanden vormen landelijk gezien een geheel. Een belangrijk argument is ook dat alle eilanden in dezelfde tijdsspanne worden geïnventariseerd.

Texel telt iets meer dan 150 km-blokken. De duinen worden beheerd door Staatsbosbeheer en aan de kant van de wadden heeft Natuurmonumenten bezittingen. Globaal wordt het eiland in het noorden gevormd door polders en in het zuiden door een oud keileembultengebied/tuinwallenlandschap. Het eerste weekend vond plaats

in juni van dit jaar. Met 33 deelnemers zijn 49 km-blokken geïnventariseerd. De vele waarnemingen hebben enkele interessante vondsten opgeleverd: Vlozegge *Carex pulicaris* zoveel dat het wel een maisakker leek, en bloeiend Teer guichelheil *Anagallis tenella*. Sommigen hadden niet uitsluitend oog voor de planten, maar lieten zich verrassen door o.a. kiekendieven, velduilen en lepelaars. Staatsbosbeheer had ons verzocht de waarnemingen van velduilen door te geven. Een enkeling noteerde ook de verschillende hommels; waarschijnlijk voor het hommelpoject van de KNNV (vereniging voor veldbiologie).

We zijn in het noorden begonnen. Het noordelijk duingebied van Texel, met als belangrijkste onderdelen: de Muy, de Slufter en de Eierlandse Duinen, kent een grote variatie aan milieuomstandigheden. Open duingebieden wisselen af met struweelrijk duin, duinvalleien en -meren. Verder kan men er ondermeer kwelders, heidevelden en graslanden aantreffen.

Hieronder volgt een beknopte typering van een tweetal terreinen: 1. De Slufterbollen. Dit gebied is gelegen tussen de Muy en de Slufter waarin geïnventariseerd de km-blokken met coördinaten 114-571 en 115-571; 2. De Eierlandse duinen, het noordelijk duingebied van het eiland. De geïnventariseerde km-blokken 118-577, 119-577 en 120-577 liggen ter hoogte van de vuurtoren.

Teer guichelheil

foto Dick Goslinga

de Slufterbollen

Dit terrein is uiterlijk erg mooi geaccidenteerd en geeft een afwisseling te zien aan open duinen, duinvalleien en struwelen. Opgemerkt dient te worden dat we het terrein niet over de gehele oppervlakte hebben kunnen onderzoeken, aangezien hierin belangrijke broedplaatsen gelegen zijn. We kregen van Staatsbosbeheer pas toestemming het duingebied in te trekken nadat we de plekken nauwkeurig in het uurhok hadden ingetekend.

Een van de meest opvallende soorten in de Slufterbollen is Duinroosje *Rosa pimpinellifolia* dat hier op zonnige zuidhellingen plaatselijk talrijk aanwezig is. Verder zijn hier in het droge duin aan te treffen Driedistel *Carlina vulgaris*, Veldhondstong *Cynoglossum officinale*, Gewone vleugeltjesbloem *Polygala vulgaris*,

Bosaardbei *Fragaria vesca*, Stijve ogentroost *Euphrasia stricta*, Kandelaartje *Saxifraga tridactylites*, Zandpaardebloem *Taraxacum laevigatum*, Wijfjesvaren *Athyrium filix-femina*, Duinviooltje *Viola curtisii*, Hondsviooltje *Viola canina*, Struikheide *Calluna vulgaris*, Vroegeling *Erophila verna*, Geel walstro *Galium verum*, Ruw vergeet-mij-nietje *Myosotis ramosissima*, Zandzegge *Carex arenaria* en, veelal aan de zeereep, Zeemelkdistel *Sonchus arvensis* var. *maritimus*.

Interessant is dat de verspreiding van Bosaardbei, die van kalkhoudende grond houdt, in het waddengebied vrijwel beperkt is gebleven tot de betrekkelijk kalkrijke duinen van Texel en Schiermonnikoog.

De grassenfamilie is in de droge duinen vertegenwoordigd door onder meer Smal fakkelgras *Koeleria macrantha*, Helm *Ammophila arenaria*, Biestarwegras *Elymus farctus*, Zanddoddegras *Phleum arenarium*, Buntgras *Corynephorus canescens*, Duinzwenkgras *Festuca rubra* subsp. *arenaria*, Fijn schapegras *Festuca ovina* subsp. *tenuifolia*, Vroege haver *Aira praecox*, Fioringras *Agrostus stolonifera* en Duinriet *Calamagrostis epigejos*.

In de vochtige tot matig droge duinvalleien troffen we plaatselijk aan: Heelblaadjes *Pulicaria dysenterica*, Knopbies *Schoenus nigricans*, Duinrus *Juncus aplinoarticulatus* subsp. *atricapillus*, Zilte zegge *Carex distans* en Zeegroene zegge *C. flacca*. Interessant was ook de aanwezigheid van Schorrezoutgras *Triglochin maritima* op een natte plek in de vallei.

In een vochtig tot nat grasland dat aan de oostzijde grenst aan het Slufterbollengebied troffen we een veldje met prachtig bloeiende orchideeën aan. Dit werd voornamelijk gedomineerd door Gevlekte orchis *Dactylorhiza maculata*. Hier en daar figureerden in de randzone ook enkele gedrongen exemplaren van de Vleeskleurige orchis *Dactylorhiza incarnata*. Plaatselijk vonden we ook het in bloei staande Bevertjes *Briza media*, een soort die op de waddeneilanden alleen op Texel voorkomt. In de sloten in het grasland vielen vooral op: Lidsteng *Hippuris vulgaris* en Rode waterereprijs *Veronica catenata*.

de Eierlandsche Duinen

Ook in de noordelijke punt van de Eierlandsche Duinen liggen zowel droge duinen als relatief vochtige graslanden. In de duinen vonden we voor een belangrijk deel dezelfde soorten als in de Slufterbollen. Niettemin traden hier ook enkele soorten naar voren die in het Slufterbollengebied, buiten de beschermde broedvogelplaatsen, niet gezien werden: Fijne kervel *Anthriscus caucalis*, Deens lepelblad *Cochlearia danica*, Grove varkenskers *Coronopus squamatus*, Brem *Cytisus scoparius*, Kleine leeuwetand *Leontodon saxatilis*, Echt bitterkruid *Picris hieracioides*, Hertshoornweegbree *Plantago coronopus* en Knolboterbloem *Ranunculus bulbosus*. Voorts troffen we in de randzone van de buitenste duinen Zeepostelein *Honckenya peploides* aan.

In de struweelrijke delen van de duinen was Wilde kardinaalsmuts *Evonymus europaeus* een opvallende verschijning. Waarschijnlijk is de verspreiding van deze struik in het duingebied door de mens bevorderd, aangezien de soort van nature op de waddeneilanden als ontbrekend wordt beschouwd.

Een uitgestrekte grazige vallei in het zuidoostelijk deel van km-blok 119-577 vormde tenslotte een interessant contrast met het achterliggende duinterrein. Hier traden veelal soorten naar voren die van betrekkelijk vochtige tot natte standplaatsen houden, zoals Geknikte vossesstaart *Alopecurus geniculatus*, Gewone waterbies *Eleocharis palustris* subsp. *palustris*, Waternavel *Hydrocotyle vulgaris* en Mannagras *Glyceria fluitans*. In een slootje groeide plaatselijk Ruwe bies *Scirpus lacustris* subsp. *tabernaemontani*, een soort die vooral van brak water houdt. Bijzonder interessant vonden we de ontdekking van een veldje met Zwarte zegge *Carex nigra* in een hoek van de vallei. In de nabijheid hiervan bevond zich een ander veldje dat voornamelijk gedomineerd werd door Drienervige zegge *Carex trinervis*. En jawel, zoals sommige lezers al zullen vermoeden, ook de bastaard tussen beide soorten was aanwezig, met name in de contactzone van de twee milieus. De bastaard is te herkennen aan de onvruchtbare vrouwelijke aartjes die bij 'rijpheid' voos en gemakkelijk samendrukbaar zijn.

Schorrezoutgras

foto Dick Goslinga

polder Eierland

Dat Texel buiten de duinzone ook de moeite van het inventariseren waard is, blijkt uit de vondst van enkele soorten in de polder Eierland zoals Italiaanse aronskelk *Arum italicum*, Geel walstro, Goudhaver *Trisetum flavescens*, Heelblaadjes, Knolboterbloem *Ranunculus bulbosus* en niet te vergeten *Amsinckia* *Amsinckia menziesii*

Wil je volgend jaar ook meedoen? Om je kennis te vergroten en/of op peil te houden. Of gewoon om mee te doen het karwei af te maken. Reserveer in je agenda het weekend van 10 en 11 juni 1995. Zorg dat je er (tijdig) bij bent!

Gebruikte bronnen: Oecologische Flora, delen 1 t/m 5 en Heuckels Flora van Nederland.

Bert Klerken en Willem Stouthamer,
Bottemaheerd 5, 9737 NA Groningen